

دستور العمل

آموزش عملی وضو و نماز (سودای بندگی)

ویژه دانش آموزان استثنایی (دوره ابتدایی)

سال تحصیلی ۱۴۰۲ - ۱۴۰۳

باسمه تعالی

فَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا كُفْرَانَ لِسَعْيِهِ وَإِنَّا لَهُ كَاتِبُونَ

"انبیاء / ۹۴"

"پس هر که کارهای شایسته انجام دهد و مؤمن باشد سعی او مورد ناسپاسی قرار نمی گیرد و ما نویسنده اعمال او هستیم"

مقدمه

یکی از مسائل مهم در تربیت کودکان و نوجوانان، تربیت دینی و علاقمند کردن آنها به نماز است. زیرا باعث تقویت ایمان و تعمیق ارزش های الهی در آنها می شود. نهادینه ساختن فرهنگ انسان ساز نماز در مدارس، تاثیر بسزایی در پرورش حس مذهبی، احیاء فطرت و فراهم نمودن زمینه های رشد و به کمال رسیدن فضایل اخلاقی دارد. با توجه به این که خداشناسی و خدا باوری از امور فطری است، رغبت و تمایل درونی کودکان به شناخت خدا و نماز خواندن طبیعی به نظر می رسد. فطرت پاک خدا باوری کودکان، تربیت دینی را آسان و سهل می کند و اولیای تربیتی به راحتی می توانند کودکان را با آموزه های دینی آشنا کنند.

از آن جا که دانش آموزان بر اساس توانایی های جسمی، روانی و شرایط و مقتضیات اجتماعی به تدریج مستعد پذیرش آموزه های دینی می شوند، باید تفاوت در استعدادها، ظرفیت ها، نیازها، خواسته ها و سلیقه ها و تأثیرات گوناگون محیطی بر آنان به ویژه در عرصه آموزش و برپایی نماز مورد توجه قرار گیرد و مطابق با وضعیت جسمی و ذهنی آنان، برنامه ریزی گردد تا آسیب های تربیتی از آنان دور شده و اسباب رشد تربیتی و همه جانبه آن به خوبی فراهم گردد.

ضرورت

ادب در برابر باری تعالی و ایستادن در آستان جلال و عظمت او اقتضا می نماید که نماز با بهترین آداب، برگرفته از اصول حاکم بر دین، یعنی کلام خداوندی و سیره گفتاری و رفتاری عترت طاهرین شکل گیرد. با توجه به این که اجرای هر برنامه ای باید خالی از افراط و تفریط و رعایت نکات تربیتی باشد، از سوی اهل بیت (علیهم السلام) رهنمودهایی در این باره آمده است که می تواند بسیار حائز اهمیت باشد. از این منظر همواره پیشوایان دینی نسبت به یاددهی احکام دین به ویژه وضو و نماز همت گماشته و تلاش می نمودند، که معارف بلند دینی را به شکل عملی آموزش دهند.

در همین راستا و جهت تحقق هدف پایه ایمان از اهداف برنامه فراگیر پرورشی و فرهنگی، اقامه نمازهای جماعت باشکوه در مدارس و عملیاتی نمودن راهبردهای اجرایی آموزش عملی وضو و نماز "سودای بندگی" در مدارس استثنایی، طی یک فرآیند آموزشی و تربیتی برنامه‌ریزی شده است که به مدارس دارای دانش آموز دوره ابتدایی ابلاغ و با نظارت مدیران و همکاری مربیان پرورشی و معلمان پایه در مدارس اجرا می‌شود. نظر به این که دانش-آموزان دوره ابتدایی به دلیل موقعیت سنی و شادابی روحی، همواره نسبت به دریافت معارف دینی اشتیاق دوچندان نشان می‌دهند؛ لذا بهره‌مندی از این فرصت در راستای آموزش معارف دینی به‌ویژه وضو و نماز، در نهادهای ساختمانی احکام الهی در وجود پاک این عزیزان بسیار مؤثر خواهد بود.

مخاطبین

دانش آموزان دختر و پسر دوره ابتدایی

موارد اجرایی

- ۱- رئیس اداره آموزش و پرورش استثنایی استان مسئول اجرای دقیق این دستورالعمل می‌باشد.
- ۲- کارشناس مسئول/کارشناس فرهنگی اداره آموزش و پرورش استثنایی استان با همکاری سایر کارشناسان آن اداره، باید نسبت به برنامه‌ریزی دقیق و نظارت بر حسن اجرای دستورالعمل در مدارس اقدام لازم را به عمل آورد.
- ۳- کارشناس مسئول/کارشناس فرهنگی اداره آموزش و پرورش استثنایی استان، قبل از اجرای دستورالعمل، نسبت به برگزاری جلسه توجیهی ویژه مدیران مدارس اقدام نماید.
- ۴- مجری/مجریان طرح را از بین کارکنان مدرسه خود که نسبت به احکام ضروری و ارکان و واجبات نماز آشنایی کامل داشته باشند؛ انتخاب نموده و جلسات توجیهی در خصوص اجرای بهینه طرح برای آموزگاران و اولیای دانش آموزان برگزار نماید.
- ۵- مدیر مدرسه باید مجری/مجریان طرح را به رئیس اداره آموزش و پرورش استثنایی استان جهت صدور ابلاغ معرفی نماید (بدیهی است معلم هر کلاس به عنوان مجری طرح در اولویت می‌باشد).
- ۶- مدیر مدرسه به تشکیل هیات اندیشه‌ورز نماز در سطح مدرسه با حضور مجریان طرح جهت تقویت کار گروهی اقدام نماید.
- ۷- توصیه می‌شود رویکرد برنامه‌های آموزشی وضو و نماز مبتنی بر استفاده از داستان‌ها و حکایت‌ها و بازی-های آموزشی باشد تا دلچسب‌ترین لحظات و خاطرات برای دانش آموزان خلق گردد.

- ۸- استفاده از قالب‌های گوناگون از جمله هنری، ادبی، فن‌آورانه با استفاده از ظرفیت اولیاء، معلمان، دانش‌آموزان مستعد و شاخص، ائمه جماعات و روحانیون طرح امین جهت ارائه آموزش‌های لازم، در نظر گرفته شود.
- ۹- استفاده از ظرفیت دانش‌آموزان عضو هیات مذهبی جهت آموزش عملی وضو و نماز پیش‌بینی گردد.
- ۱۰- آموزش عملی احکام وضو و نماز به دانش‌آموزان، به صورت انفرادی انجام گردد.
- ۱۱- مجری/مجریان طرح ترجیحاً از نمازخانه و وضوخانه مدرسه به عنوان محل آموزش عملی احکام با رعایت نکات بهداشتی استفاده نمایند.
- ۱۲- مدت آموزش عملی وضو و نماز به مدت ۳۰ دقیقه در زمان آموزش ساعات درس دینی و قرآن در نظر گرفته شود.
- ۱۳- زمان اجرای طرح از آذرماه تا پایان بهمن‌ماه سال جاری است.
- ۱۴- پس از اتمام طرح، به منظور تشویق دانش‌آموزان، نشستی با حضور اولیای آنان با عنوان "نماز و والدین" و با دعوت از کارشناسان مذهبی و آشنا با آثار نماز در کودکان و نوجوانان برگزار نمایند و ضمن اجرای عملی وضو و نماز توسط برخی از دانش‌آموزان، نسبت به صدور "لوح سپاس" مطابق کاربردگ ضمیمه برای هریک از دانش‌آموزان "پایه ششم" اقدام نموده و در این مراسم به آنان اهدا گردد. همچنین از مجریان طرح نیز در این مراسم تقدیر به عمل آید.
- ۱۵- مدیر مدرسه موظف است پس از اجرای طرح، نسبت به تهیه عکس‌های مناسب و درج در تابلوی اعلانات مدرسه جهت تشویق و ایجاد انگیزه در بین سایر دانش‌آموزان اقدام و همچنین برخی از تصاویر آموزشی نماز را در تابلوی اعلانات مدرسه نصب نماید.
- ۱۶- مدیر مدرسه لازم است پس از اجرای طرح، گزارش کامل مصور و آماری را تا ۱۴۰۲/۱۲/۰۹ به اداره آموزش و پرورش استثنایی استان (مطابق کاربردگ شماره ۱) ارسال نماید.
- ۱۷- مدیر مدرسه لازم است در معرفی اسامی همکاران شرکت‌کننده در طرح، به ادارات آموزش و پرورش استثنایی استان، از کاربردگ داوری شماره ۴ استفاده نماید.
- ۱۸- کارشناس مسئول/کارشناس فرهنگی اداره آموزش و پرورش استثنایی استان و سایر کارشناسان (عندالزوم) در زمان اجرای طرح، نظارت و بازدید مستمر از مدارس مجری را داشته باشند.
- ۱۹- اداره آموزش و پرورش استثنایی لازم است در پایان اجرای طرح، گزارش مدارس را بررسی و طبق کاربردگ شماره ۲ تکمیل نموده و به همراه گزارش مصور مدارس منتخب، حداکثر تا تاریخ ۱۴۰۲/۱۲/۲۰ به معاونت آموزشی، پرورشی و تربیت بدنی سازمان، ارسال نماید. عکس‌های منتخب به همراه فیلم‌های آموزشی مناسب در پایگاه اطلاع‌رسانی سازمان و در بخش گروه پرورشی بارگذاری می‌شود.

۲۰- اداره آموزش و پرورش استثنایی استان نسبت به دریافت نظرات کارشناسی مجریان طرح مطابق کاربرگ شماره ۳ اقدام نموده و با جمع‌بندی و انعکاس ایده‌ها به معاونت آموزشی، پرورشی و تربیت بدنی اقدام نماید.

تبصره ۵: آموزش عملی وضو و نماز برای تمامی پایه‌های تحصیلی دوره ابتدایی مورد تأکید بوده و گزارش نهایی از سوی کارشناس مسئول/ کارشناس فرهنگی استان (مطابق کاربرگ شماره ۲) فقط آمار دانش‌آموزان پایه ششم تحصیلی می‌باشد.

۲۱- دانش‌آموزان شرکت‌کننده در طرح، در قالب سفرهای تربیتی (اردوهای یک روزه دانش‌آموزی) مورد تشویق قرار گیرند.

۲۲- دانش‌آموزان طیف اتیسم که توانایی شرکت در طرح را دارند از محتوای با آسیب ذهنی استفاده نمایند.

۲۳- رئیس اداره آموزش و پرورش استثنایی استان پس از پایان اجرای طرح و بررسی حسن اجرای آن در مدارس تابعه، نسبت به تقدیر از آن دسته از مدیران و مجریان طرح، که تلاش و ابتکار ویژه‌ای جهت پوشش حداکثری دانش‌آموزان و اجرای کیفی طرح داشته‌اند (مطابق کاربرگ شماره ۴)، به شرح ذیل اقدام نماید:

سطح اول: تمامی همکاران مجری طرح توسط مدیر مدرسه مورد تشویق قرار بگیرند.

سطح دوم: تمامی مدیران مدارس که از مشارکت حداکثری همکاران جهت اجرای طرح استفاده نموده‌اند، مورد تقدیر قرار گیرند.

سطح سوم: ۵۰٪ از مجریان برگزیده طرح، توسط مدیر کل آموزش و پرورش استان، مورد تقدیر قرار گیرند.

سطح چهارم: ۵۰٪ از مجریان برگزیده طرح، توسط رئیس اداره آموزش و پرورش استثنایی استان مورد تقدیر قرار گیرند.

پیشنهادات

✓ با توجه به پایان طرح تا پایان بهمن ماه توصیه می‌شود همکاران مجری جهت پایداری یادگیری دانش‌آموزان تا پایان سال تحصیلی به اجرای طرح ادامه دهند.

✓ ادارات آموزش و پرورش استثنایی، طرح‌های خلاقانه را جمع‌آوری و به عنوان نمونه کار موفق برای سایر مدارس، جهت الگو برداری با توجه به نوع معلولیت دانش‌آموزان، ارسال نمایند.

محتوای آموزش عملی وضو و نماز

نوع معلولیت	پایه اول	پایه دوم	پایه سوم	پایه چهارم	پایه پنجم	پایه ششم
با آسیب شنوایی	وضو	علاوه بر آموزش های پایه اول + حمد و توحید	علاوه بر آموزش های پایه دوم + اذکار رکوع و سجده و اذان	علاوه بر آموزش - های پایه سوم + آموزش اذکار قنوت تشهد و سلام	علاوه بر آموزش های پایه چهارم + احکام مکان و لباس نماز گزار	علاوه بر آموزش - های پایه پنجم + اقامه نماز ۲ رکعتی و احکام مبطلات نماز
با آسیب بینایی و معلولین جسمی - حرکتی	وضو - حمد و توحید	علاوه بر آموزش های پایه اول + اذکار اذان - رکوع - سجده و قنوت	علاوه بر آموزش های پایه دوم + اذکار اقامه - تسبیحات اربعه - تشهد و سلام	علاوه بر آموزش - های پایه سوم + اقامه نماز ۳ رکعتی - آموزش احکام تیمم و مبطلات نماز	علاوه بر آموزش های پایه چهارم + آموزش نماز ۴ رکعتی	علاوه بر آموزش - های پایه پنجم + آموزش احکام - غسل - وضوی جبیره و آشنایی با نماز جماعت
با کم توانی ذهنی	طهارت و پاکیزگی	وضو	علاوه بر آموزش های پایه دوم + حمد و توحید	علاوه بر آموزش - های پایه سوم + اذکار رکوع و سجده و اذان	علاوه بر آموزش های پایه چهارم + آموزش اذکار قنوت تشهد و سلام	علاوه بر آموزش - های پایه پنجم + اقامه نماز ۲ رکعتی و احکام مبطلات نماز

کاربرگ شماره ۱: اطلاعات دانش آموزان و مجریان (ویژه مدارس)

مدرسه:

شهرستان:

استان:

تلفن مدرسه:

نام مدیر مدرسه:

ردیف	نام و نام خانوادگی دانش آموز	پایه تحصیلی	نوع معلولیت	نام همکاران مجری طرح
مهر و امضاء مدیر مدرسه				

کاربرگ شماره ۲: اطلاعات کلی شرکت کنندگان و مجریان (ویژه اداره آموزش و پرورش استثنایی)

استان

تعداد کل مجریان طرح	تعداد دانش آموزان پایه ششم شرکت کننده		تعداد کل مدارس مجری طرح سودای بندگی
	تعداد دانش آموزان پسر	تعداد دانش آموزان دختر	

رئیس اداره آموزش و پرورش استثنایی استان

نام و نام خانوادگی:

مهر و امضاء:

کاربرگ شماره ۳: نظرات مجریان طرح سودای بندگی

نام و نام خانوادگی معلم:	نام مدرسه:	تلفن همراه:	سابقه خدمت:
<p>۱- نقاط مثبت آموزش را در این طرح بیان نمایید.</p> <p>۲- محدودیت‌ها، چالش‌ها و مشکلات مربوط به اجرای طرح را تبیین نمایید.</p> <p>۳- پیشنهادات کارشناسی خود را جهت اجرای بهتر طرح، مرقوم فرمایید.</p>			

نام و نام خانوادگی:

امضاء:

کاربرگ شماره ۴: داوری طرح سودای بندگی (ویژه مدیران و کارشناسان)

نام و نام خانوادگی مجری طرح:

نام آموزشگاه:

استان:

گروه معلولیت دانش آموزان:

پایه تحصیلی:

ردیف	ملاک های ارزشیابی	حداکثر امتیاز	امتیاز کسب شده
۱	مرتبط بودن ایده مورد نظر همکار با اهداف مشخص شده در پایه مورد نظر	۵	
۲	پیش بینی امکانات مورد نظر با توجه به اهداف تعیین شده	۵	
۳	شیوه اجرای آموزش	۵	
	مشارکت اولیا در اجرای طرح	۵	
	استفاده از منابع دینی	۵	
	تکمیل کاربرگ شماره ۳	۵	
۴	ایجاد انگیزه و شوق در فراگیران	۵	
	استفاده از تکنولوژی تعاملی (قصه گوئی، تولید محتوی الکترونیکی، نمایش، پاننومیم و ...)	۵	
	ارائه تکالیف خلاقانه در هر مرحله	۵	
	بهره گیری از شیوه های تشویقی خلاقانه در پایان هر جلسه و دوره	۵	
جمع امتیاز			۵۰

نام و نام خانوادگی داور:

امتیاز کسب شده:

به نام خداوند جان و خرد

دخترم / پسرم

دانش آموز پایه مدرسه

از این که با الطاف الهی و تلاش و جدیت خود و والدین عزیز و معلمان و مربیان گرامی در طرح سودای بندگی با احکام وضو و نماز آشنا شده‌اید و آموزش عملی آن را به خوبی فراگرفتید، خدای متعال را سپاسگزاریم و این موفقیت بزرگ را خدمت شما تبریک عرض نموده و به شکرانه آن، این لوح سپاس تقدیم حضورتان می‌گردد. امیدواریم همیشه با یاری گرفتن از نماز و پرهیز از بدی‌ها در بر پا داشتن سایر دستورات دینی و قدردانی از نعمت‌های الهی و تشکر از خدای مهربانی‌ها موفق و کوشا باشید.

مهر و امضاء

مدیر مدرسه

تقدیر نامه

شماره:

تاریخ

سر کار خانم / جناب آقای

با سلام و احترام

بدین وسیله از تلاش و خدمت صادقانه و ارزنده سرکار عالی جهت اجرای موفقیت آمیز طرح سودای بندگی (ویژه

آموزش عملی وضو و نماز) در سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۲ تقدیر و تشکر به عمل می آید.

امید است با اتکال به ذات اقدس احدیت و جدیت روز افزون، بتوانید نقش موثر خود را در به ثمر رساندن

اهداف مقدس جمهوری اسلامی ایران ایفا نمایید.

مهر و امضاء

مدیر مدرسه